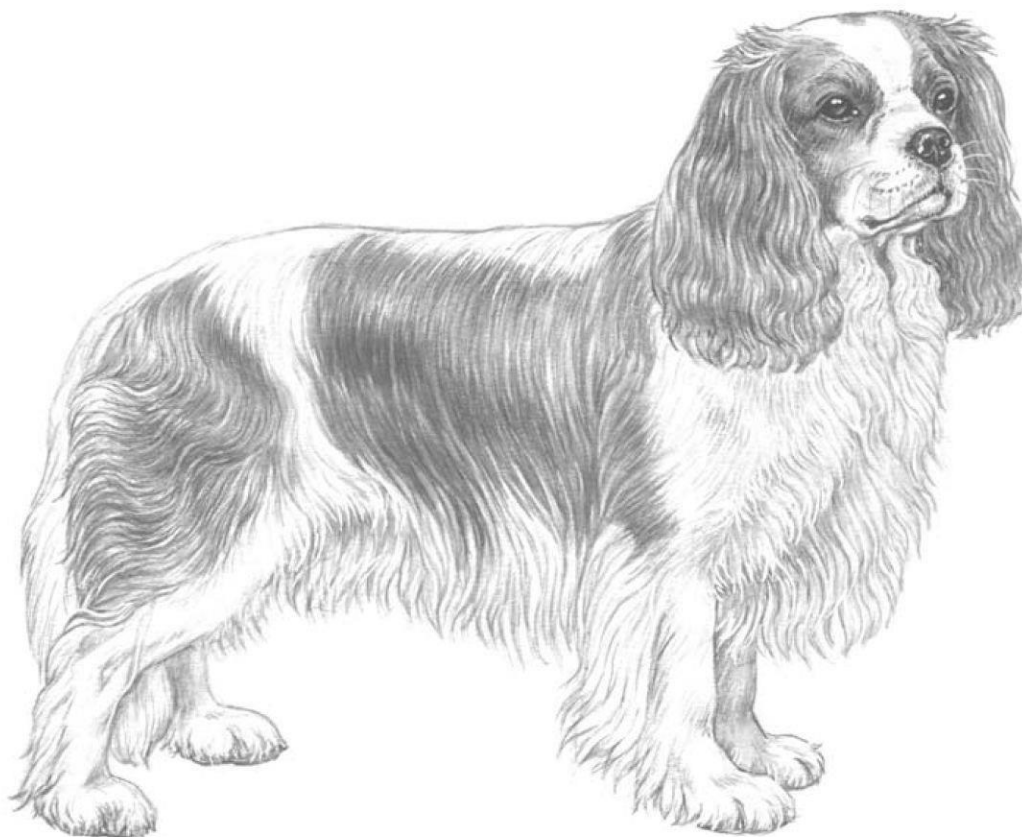

Rasespesifikk avlsstrategi (RAS)

for

Cavalier King Charles Spaniel

Versjon fra juni 2018

(Avlsregler og retningslinjer ble noe endret på årsmøtet i 2019, se eget dokument)

**Norsk
Kennel Klub**
HUNDEEIERNES ORGANISASJON

Innhold

Innledning.....	4
Rasens historie; bakgrunn og utvikling	4
Rasens utbredelse.....	5
Rasens populasjon	6
Populasjonsstørrelse.....	6
Gjennomsnittlig kullstørrelse	6
Innavlsgrad	7
Bruk av avlsdyr	7
Innhenting av avlsmateriale fra andre land.....	8
Rasens helse.....	8
Resultater fra Cavalierklubbens helseundersøkelse.....	9
Beskrivelse av helsesituasjonen i rasen basert på statistikk fra Agria	9
De viktigste forekomst av helseproblemer, sykdommer og/eller defekter.....	12
➤ Bilyd på hjertet med gradvis utvikling av hjertesykdom	12
➤ Syringomyeli.....	12
Litt statistikk	12
Overordnet mål for rasen	13
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål.....	13
Prioritering og strategi for å nå målene	14
Avlstiltak.....	14
➤ Om utavl som avlstiltak hos cavalier.....	14
➤ Generelt om utforming og innhold i Cavalierklubbens avlstiltak	15
➤ Generelle tiltak.....	15
➤ Avlstiltak for bilyd på hjertet med påfølgende hjertesykdom	16
➤ Avlstiltak for Syringomyeli.....	19
➤ Avlstiltak Episodic Falling Disease og Curly Coated Eye Syndrom	21
➤ Avlstiltak Patellaluxasjon.....	22
➤ Avlstiltak Øyesykdommer.....	22
➤ Avlstiltak PSOM.....	23
➤ Avlstiltak pusteproblemer	23
Forekomst av reproduksjonsproblemer.....	23
Mentalitet og bruksegenskaper.....	23
Jaktprøver, bruksprøver og mentaltester.....	23

Mentalitet og bruksegenskaper i forhold til rasestandarden.....	24
Atferd.....	24
Atferdsproblemer	24
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål – adferd og mentalitet	25
Prioritering og strategi for å nå målene	25
Eksteriør.....	25
Status for cavalierens eksteriør.....	25
Vedlegg nr. 1 – BSI	25
Breed Spesific Instructions (BSI).....	25

Innledning

Dette dokumentet inneholder Norsk Cavalierklubbs Rasespesifikke Avlsstrategi (RAS) for perioden juni 2018 til juni 2023.

Dokumentet legges fram på klubbens årsmøte i juni 2018 og behandles sammen med forslagene vedrørende endrede avlsregler og -retningslinjer.

Som i forrige versjon har vi brukt Agria's statistikk fra Sverige som faktagrunnlag i vår vurdering av helse. Agria har opplyst at det statistiske materialet for Cavalier i Norge og Sverige er så samsvarende at disse kan legges til grunn for vurderinger av norsk avlsstrategi. I tillegg har vi lagt til noe helsedata fra andre land som vi har mottatt fra NKK. Statistikk og opplysninger i Dogweb er et viktig faktagrunnlag, og denne er nå oppdatert fram til og med 2017.

Rasens historie; bakgrunn og utvikling

Opprinnelse

Cavalier King Charles Spaniel har en opprinnelse som strekker seg tilbake mot 1500-tallet. Ifølge kilder kom forfedrene til dagens Cavalier fra det fjerne Østen via Spania til Storbritannia under Henrik VIII's regjering (1509-1547). Rasens historie videre derfra er tett forbundet med det engelske kongehus og adel, og bilder av disse dvergspanielene finnes på mange malerier fra denne tiden. Blant annet forteller historien at det var en dvergspaniel av denne typen som fulgte Maria Stuart helt til skafottet da hun ble halshugget i 1587. Navnet Cavalier King Charles Spaniel har sammenheng med tilnavnet på Karl II av Englands tilhengere, de royalistiske såkalte Cavaliers. Kong Karl II skal selv ha hatt slike hunder. Det sies at han skal ha vært så glad i disse hundene at han fikk vedtatt en egen lov som sa at Cavalieren ikke var en hund, slik at han kunne ta de med seg til parlamentet, der hunder ellers ikke hadde adgang.

Rasen ble riktignok først og fremst brukt som en "companion and comforter", men den ble også omtalt som en særdeles iherdig, utholdende og dyktig liten jakthund, som var særlig velegnet til jakt på småfuglvilt og kaniner.

Årene gikk, og mops og andre kortsnutede raser kom på moten. Dermed begynte man gjennom systematisk avl å forandre typen etter tidens mote. Resultatet ble den helt flatnesede typen, som i dag er en egen rase: King Charles Spaniel. Den opprinnelige sporty varianten med lengre snute og flat skalle ble borte.

Rasen gjenskapes

I 1926 kom en rik amerikaner ved navn Mr. Roswell Eldridge, til Crufts-utstillingen i England. Han ville kjøpe et par av de små spanielene som han hadde sett på gamle malerier, men han ble dypt skuffet da han så at alle hundene som gikk under dette rasenavn hadde rundt hode, flat nese, utstående øyne og underbitt. Etter hans mening var dette helt feil, så han utlovdde en premie på 25 pund til den hannhund og tisper som på de neste 5 års Crufts-utstillinger lignet mest på de opprinnelige dvergspanielene han hadde sett på de gamle maleriene.

Avlsmaterialet som måtte brukes for å nå målet, var først og fremst de mer langsnutede variantene som fortsatt iblant dukket opp i valpekull, og som hadde blitt forkastet som mindreverdige i den perioden man arbeidet for å få rasen mest mulig flatneset. Noen kilder hevder at det også ble blandet inn andre raser som papillon, cocker – og springer spaniel.

I 1928 ble Cavalier King Charles Spaniel Club dannet i England, og man utarbeidet en rasestandard basert på hunden "Ann's Son", som var dette (og de to neste) års vinner av Mr.

Eldridges utlovede premie på Crufts. Som for mange andre raser skapte Andre Verdenskrig problemer for avlsarbeidet med Cavalieren, og det var først i 1945 at rasen nådde anerkjennelse som selvstendig rase under navnet Cavalier King Charles Spaniel. I 1973 vant hunden Alansmere Aquarius den prestisjefylte prisen "Best in Show" på Crufts, noe som førte til at rasens popularitet nærmest eksploderte.

Cavalierens reise til Norge og Sverige

De første Cavalierene i Sverige ble registret i 1961. Det var Birgitta Östergren som gjennom en rekke importer startet et arbeid som skulle gjøre svenske Cavalierer verdenskjent. Hennes stjerne Nord UCH Stormkappans Elfin Prince ble solgt til kennel Sperringgården. Denne kennelen var i annen halvdel av 1970-årene og gjennom hele 80-tallet dominerende i nordisk cavalier-avl. Elin Nyby og hennes datter Lolan Nyby Dahlin importerte en rekke hunder, først og fremst fra England. Sperringgården ble etter hvert et "varemerke" for cavalier i Norden og resten av verden, ikke bare på grunn av den generelt høye kvaliteten på deres hunder, men også fordi kennelen utviklet et eget særpreg. Sperringgårdens cavalierer var godt konstruerte og hadde det milde uttrykket som er så viktig for rasetypen. Sperringgårdens kennel fikk gjennom utstrakt utlån av avlshanner, samt noen eksporter til andre nordiske land stor betydning for utviklingen av Cavalierer i hele Norden, bl.a. i Norge. I vårt land ble det også registrert to Cavalierer i 1961, men NKKs registreringstall viser at det gikk over 10 år før rasen begynte å få større utbredelse her til lands.

I dag har vi fortsatt et utstrakt samarbeid med svenskene, og på slutten av 80-tallet og begynnelsen av 90-tallet ble det gjennomført en utstrakt import av nye avlshunder fra England. Disse fikk stor innflytelse på rasen både i Norge og Sverige. Det ble importert flere helfargede fra kennel Sorata. Disse hevet klart kvaliteten i fargevariantene ruby og black/tan. Det ble også importert en del blenheim og tricolour avlshunder fra de engelske kennelene Rosssonny, Delhaze og Annatika. Flere av disse hundene var linjeavlet på Cherokee av Rosssonny at Delhaze. Han var en sønn av GB CH Homaranne Caption. Slik fikk denne hunden også meget stor innflytelse på rasen i Norge.

Norsk Cavalierklubb ble dannet i 1998. Før den tid var rasen en del av Norsk Miniatyrhundklubb.

Rasens utbredelse

I rasens hjemland, England, er populariteten stor, noe den har vært i mange år, selv om antall registrerte valper har gått vesentlig ned de siste årene. Det foregår en utstrakt eksport av hunder til hele verden. Engelske oppdrettere eksporterer årlig flere hundre hunder til et titalls land. De største importørene er USA og Japan. I Norden har cavalierene vært blant de mest populære rasene i noen år. Japan er det landet hvor rasens popularitet virkelig har skutt fart. Japanerne registrerer nesten like mange cavalierer som engelskmennene. Cavalieren er også meget populær i land som Nederland, Frankrike, Australia, New Zealand og Canada.

De siste årene har også importen til Norge økt. Samtidig har mønsteret endret seg noe. Mens de fleste importerte cavalierer tidligere kom enten fra Storbritannia eller Sverige, importeres det i dag cavalierer fra en rekke land i Europa.

Rasens populasjon

Populasjonsstørrelse

Som nevnt kom de første Cavalierene til Norge i 1961, men det skulle gå ti år før de fikk noen større utbredelse (17 registrerte valper i 1972). Den norske popularitetsboom'en begynte i første halvdel av 80-tallet. Fra 1983 til 1991 steg registreringstallene fra 58 til 664.

Cavalieren var i 2010 nr. 1 på NKK's "10-på-topp listen" med 1028 registrerte avkom. I 2011 gikk registreringstallet betydelig ned og endte på 705 registrerte valper. De to siste årene har rasen stabilisert seg på mellom 800 og 900 registrerte som vist i tabell 1. Etter dette har tallet svingt noe, men var nede på laveste tall på mange år med 582 registreringer i 2016. I 2017 var tallet litt høyere igjen.

Tabell 1: Antall registrerte hunder, og hunder brukt i avl, fra 2002-2017¹

	Antall kull	Antall registrerte hunder	Antall av disse som er brukt i avl	Herav hanner	Herav tisper
2002		580	103	25	78
2003		621	109	40	69
2004		740	132	42	90
2005		789	125	47	78
2006		872	124	43	81
2007		797	98	33	65
2008		925	103	37	66
2009		934	63	23	40
2010		1028	43	26	17
2011		705	13	8	5
2012		868			
2013	193	730		361	369
2014	182	668		339	329
2015	181	658		351	307
2016	156	582		285	297
2017	168	605		327	278

¹⁾ Resterende tall vil bli fylt ut.

Kilde: Dogweb

Tallene viser at ut av samtlige registrerte Cavalierer i perioden 2002 til 2012 har 3,7% av hannene og 6,6% av tispene gått i avl. Dette må kunne karakteriseres som lave tall – selv i en rase der vi vet at de fleste valper selges og lever sitt liv som familie- og selskaphunder.

Gjennomsnittlig kullstørrelse

I perioden 2002 til 2012 lå gjennomsnittlig kullstørrelse på ca. 4 valper pr kull. Tallet er ikke vesentlig endret i løpet av de siste årene. Gjennomsnittet for 2013-2017 var på 3,7 valper pr kull,

Innavlsgrad

Innavlsgraden i rasen er i gjennomsnitt lav. Det har vært enklere kull med betydelig høyere innavlsgrad, men denne tendens er avtagende.

Tabell 2: Innavlsgrad for Cavalier King Charles Spaniel i perioden 2008-2012

År	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Gj.snittlig innavlsgrad	0,84	1,10	0,75	0,68	0,87	0,7	0,5	0,6	0,4	0,6

Kilde: Dogweb

Bruk av avlsdyr

På 90-tallet var avlen mer sentrert rundt færre avlshunder enn den er i dag. F.eks. kan nevnes at en engelsk import på 90-tallet hadde 65 kull. Den hannhunden registrert mellom 2002 og 2012 som hadde flest valper etter hadde 31 kull.

Det ble registrert 4460 valper totalt de siste 5 årene (tom 2012), og 5 prosent regelen sier da at ingen avlshund bør få mer enn 223 valper totalt. Av de 5 mest brukte hannene registrert fra 2002 – 2012 er det en som har 131 avkom. De andre har mellom 80 og 95 avkom.

Nedenfor vises en oversikt over de mest brukte avlshannene i perioden 2012 – 2018:

Tabell 3: Avlshanner i perioden 2012-2018 med 8 kull eller mer

Registreringsnummer	Navn	Antall kull	Antall avkom	Antall kull fra 1.1.12-11.04.18
02520/07	Aimabel's Tom-Boy	20	96	7
FI41867/09	Yabber Pedro	21	79	18
FI10067/09	Babbler's Wild Yoyo Man	18	79	14
NHSB2805927	Double Quest Of An Excellent Choice	18	76	18
NO34221/12	Nordåstoppens Donny	16	76	16
KCAP03929902	Miletree Melchoir	21	74	21
FIN16970/08	Babbler's Gin Sling	25	72	15
VDH-VK081062	Angel's Pride Wicked Wizard Lover	23	71	15
13296/05	Gostuens's Teddy Bear	20	71	4
SE56635/2010	Alex	14	70	13
FI31482/11	Babbler's Eddie Of Gostuen	20	68	19
KCAH01805403	Anberan Mocha Sanani	19	67	7
NO30287/11	Liljeskogens Goldwine King Of Rohan	18	63	17
S67455/2008	Dipop Red Hector	18	63	13
NO55433/10	Englehagens Dream Kevin	17	61	17
KCAF02417701	Harana Ringo Starr	16	58	4
21578/08	Solbua's Magic Little Boy	16	57	13
13396/08	Jørsi's Ocean Driver	16	57	10
DK14451/2013	Longbody's Kennedy Klan	11	54	11
SE64354/2010	Hazelcoat's Thurner	14	50	14
19858/07	Tibama's Happy Dancer	15	48	14

22211/06	Kenidita's Oliver	17	48	11
12548/06	Highgrove's Sebb Rocky Son	15	48	8
19562/06	Liljeskogens Ornated Oliver	11	46	6
NO57813/11	Lindealleen's Linde-lou	14	43	14
NO55858/14	Atti's Just Mojito	12	42	12
NO32445/13	Fuzzyheimen's Ikaros	9	42	9
VDH-CCD4837/13	Riccardo Du Chateau Noblesse	13	41	13
NO32826/10	Gostuen's Yaniic	11	41	11
DK06821/2013	Grand Marica Black Bellamy	10	39	10
VDH-VK09.0769	Angel's Pride Benjamin Button	12	38	10
DK00700/2010	Cava Choice Dont Drink'n'drive	11	38	9
NO39348/13	Gostuen's Best Man	13	36	13
NO51745/10	Små'vennans Wimsey Will Be A Star	10	34	10
NO32206/12	Magic Charm's Between The Buttons	8	28	8
22872/06	Kvadriga's Royal Black Captain	8	28	7
NO34194/12	Liljeskogens Legolas Greenleaf	9	25	9
NHSB2877559	Walk This Way Of An Excellent Choice	8	23	8

Vi ser at det har skjedd en positiv utvikling i forhold til avlsmatadorer. Vi er kommet bort fra ensidig avl på få avlsdyr. Man kan i dag med utgangspunkt i disse tallene konkludere med at rasen ikke domineres av få avlshunder. Samtidig bør vi være klar over at antall registreringer er så høyt at selv om ikke prosentandelen er høy, kan antall valper være ganske høyt. Det er også bekymringsfullt ut fra hensynet til rasetype og eksteriør at det finnes hunder på den listen som ikke i det hele tatt, eller bare i meget begrenset grad, har vært stilt ut.

Innhenting av avlsmateriale fra andre land

Det fremgår av data på Dogweb at importen av avlsmateriale øker. Stadig flere oppdrettere importerer og det importeres fra flere land.

Vi ser at Sverige er det landet vi tar inn flest importerer fra. Da dette er vårt nærmeste naboland har det siden rasens debut i Norge vært et samarbeid i avlen mellom disse to land.

England er rasens hjemland. Det er importert en del hunder fra England som er blitt mye brukt i avlen og derfor har satt sitt preg på rasen. De siste årene ser man at oppdretterne har importert fra Tyskland og Holland. Dette har vært fra oppdrettere som har brukt avlshunder fra England, slik at det er avlsmateriale fra England som hovedsakelig er kommet til landet.

Det blir nå også stadig oftere registrert kull etter importert fersk sæd. Dette kan på sikt også reduserer nødvendigheten av importer.

Rasens helse

Helsebeskrivelsen i dette kapitlet baserer seg på statistikk fra Agria, undersøkelser i ulike land, informasjon fra Danmark, Sverige og Finland som er innhentet via RAS-dokumentene

for disse landene samt i direkte dialog med landenes raseklubber samt Cavalierklubbens helseundersøkelse fra 2015-2016. Denne ble gjennomført i samarbeid med NKK og Veterinærhøgskolen.

Resultater fra Cavalierklubbens helseundersøkelse

Dette var en omfattende undersøkelse med mye informasjon, men med en lav svarprosent. Vi kan derfor på ingen måte se på resultatene som klare fakta, men de gir en indikasjon om status for helsen i rasen.

Undersøkelsen gir et bilde av helse hos cavalier som indikerer at det er utfordringer, men at situasjonen jevnt over oppfattes som god hos dem som har svart. Nesten 84% av de som svarte oppga at hundens helse var god eller meget god. Dersom vi også tar med dem som svarte at helsen var «middels», blir tallet ca. 95 %.

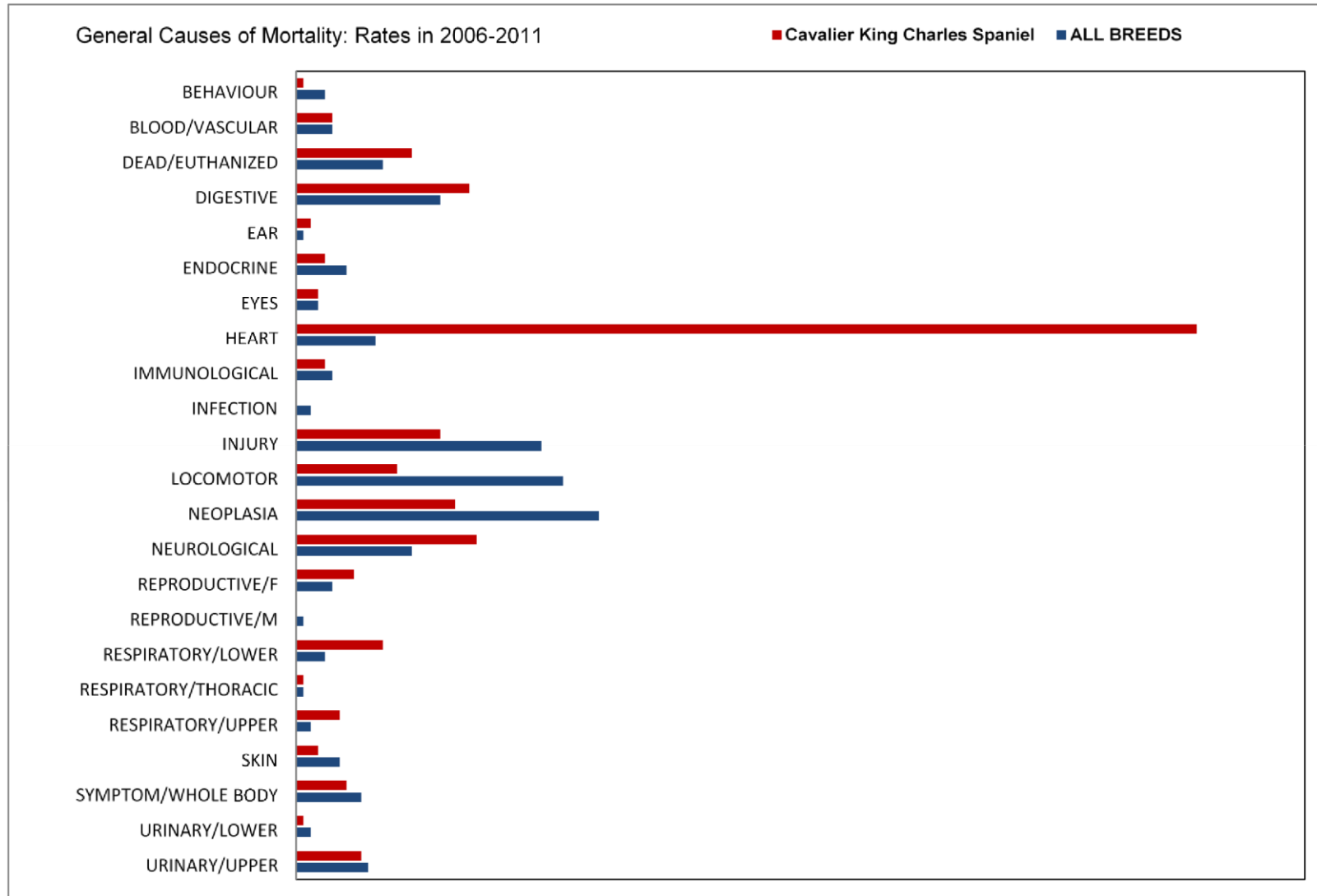
Undersøkelsen viste også at rasen scoret veldig godt på adferd og gemytt.

Beskrivelse av helsesituasjonen i rasen basert på statistikk fra Agria

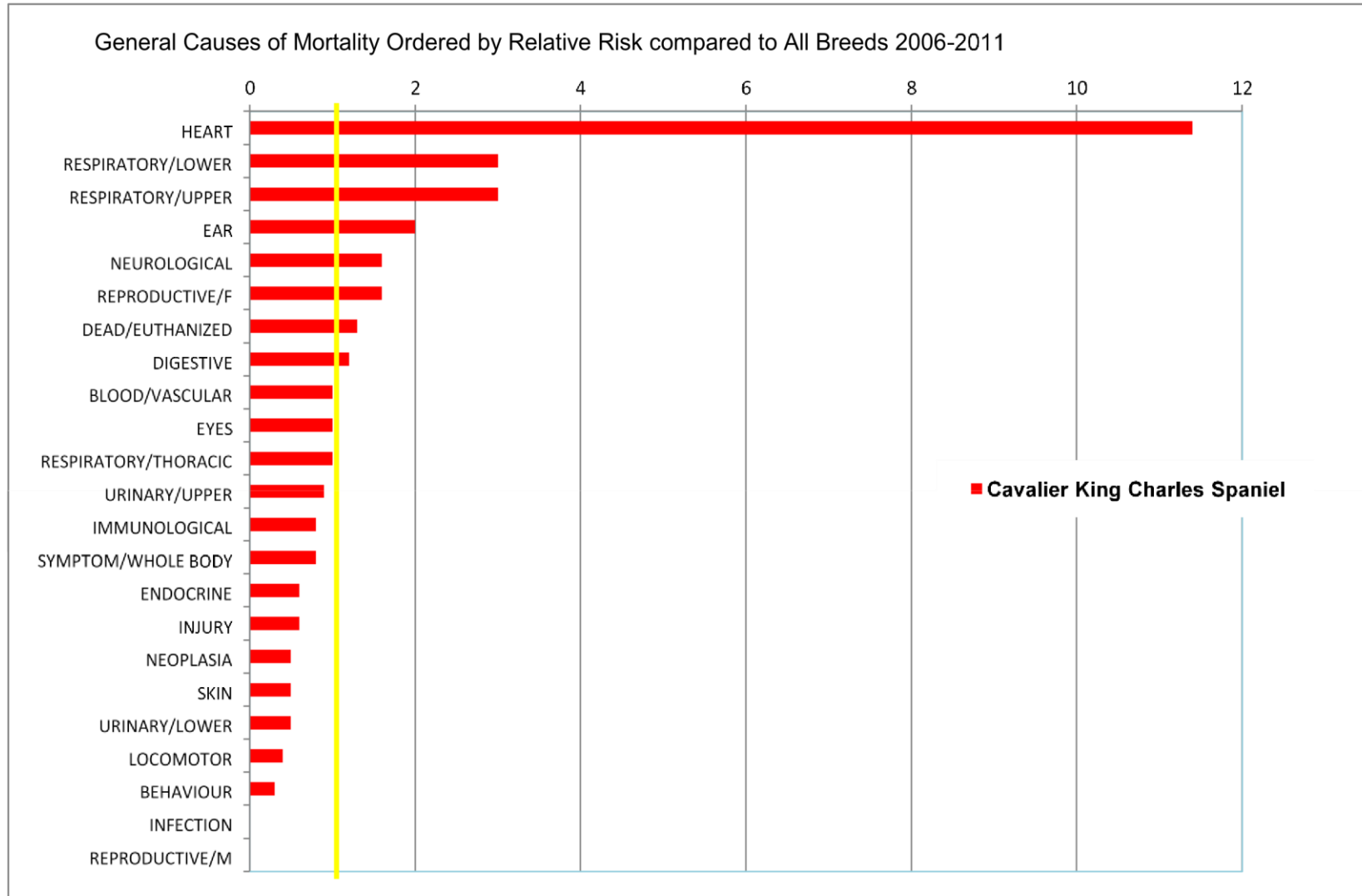
Som nevnt innledningsvis har vi basert oss på Agria's svenske statistikk i denne rapporten. I følge Agria er dette fullgodt, fordi det ikke er vesentlige avvik i helsetilstanden mellom norske og svenske Cavalierer. Dette er interessant av flere grunner, men ikke minst fordi retningslinjer/regler for avl har vært formulert og praktisert helt forskjellig i disse to landene.

I Sverige startet man rundt år 2000 opp et helseprogram gjennom svenske kennelklubben 01012001, der hjertestatus ble registrert sentralt, og der regelverket bl.a. bestemmer at avkom etter hunder som får bilyd før fylte fire år, får avlssperre. I Norge ble det omtrent samtidig vedtatt at vi skulle ha retningslinjer (disse er gjengitt i detalj lenger nede). Interessant nok viser altså statistikken at det 10-15 år senere er sammenfallende resultat mht helse i de to landene. Dette indikerer at det ikke er utforming av retningslinjer og regler som har den største innvirkning på helseutfordringer i rasen vår.

2006-2011

Figur 1 - Kilde: Agria Forsikring

Interpretation:

Figur 2- Kilde: Agria Forsikring

Den første figuren nedenfor viser en sammenlikning av dødsårsak hos cavalier sett i forhold til andre raser, mens den neste figuren viser forholdet mellom sykdommer som medfører død hos cavalier. Begge figurene dekker perioden 2006-2011. Vi har også tall tilgjengelige for perioden 1995-2001, men tendensen har ikke endret seg vesentlig.

Statistikken fra Agria illustrerer hvor alvorlig hjerteproblemene er i forhold til andre sykdommer i rasen – både når det gjelder dødelighet og forekomst av veterinærbesøk. Når det gjelder SM dekkes dette innenfor kategorien neurological og viser kun en noe høyere forekomst enn gjennomsnittet.

De viktigste forekomst av helseproblemer, sykdommer og/eller defekter

I denne delen av dette dokumentet beskrives de ulike mulige sykdommer relatert til cavalierer sammen med avlstiltakene. Når det gjelder hjertefeil og SM ønsker vi å sette et spesielt fokus på disse. Derfor følger det her et beskrivende avsnitt om hver av disse to sykdommene før vi beskriver mål, strategi, handlingsplan og avlstiltak.

➤ Bilyd på hjertet med gradvis utvikling av hjertesykdom

Cavalierens hjertefeil skiller seg klart ut når man sammenligner med rasens øvrige helseutfordringer. Forekomsten av bilyd hos cavalier varierer noe mellom ulike vitenskapelige publikasjoner, hvilket er naturlig ettersom det er noe ulike populasjoner som er undersøkt. Resultatene er likevel ganske like, hvilket indikerer at tallene er stort sett de samme over hele verden. I USA fant de en forekomst på 9% for hunder under ett år, på 56% for hunder som er fire år eller eldre, og 100% for hunder som er over 10 år. I Sverige fant de en forekomst på 50% ved 7-års alder og 100% ved 10-års alder. I England fant de en forekomst på 59% for hunder over 4 år. Kort oppsummert kan man si at omtrent halvparten av hundene har bilyd ved 5-års alder og så godt som alle har bilyd ved 10-års alder.

Sykdommen har mest sannsynlig et polygenetisk nedarvingsmønster. Av statistikken framgår det at sykdommen er spredt rundt i rasen, men erfaring viser at ulike slekter er rammet i ulik grad. Dette er en faktor som bør vektlegges i rasens avlsprogram. Man har registrert årsaken til dødsfall i noen år i Finland. Dette er oppgitt av hundens eier. Hjertesykdom er den klart høyeste dødsårsak, noe som bekrefter Agrias tall.

Med bakgrunn i dette ser vi at Cavalierens hjertesykdom er den klart største årsak til for tidlig død hos våre Cavalierer.

➤ Syringomyeli

Syringomyelia (SM) er en progressiv neurologisk sykdom som varierer i alvorlighetsgrad. Statistikk fra Agria viser at dødelighet av neurologiske årsaker hos cavalierer (et begrep som også kan inneholde andre helseproblemer) er noe høyere enn hos andre raser. Sett i forhold til helseutfordringen knyttet til hjerte, er andelen hunder som dør av syringomyeli vesentlig lavere. Forskning indikerer imidlertid at antall anleggsbærere er vesentlig større enn antall hunder som viser symptomer på sykdom. Dessuten antas det at syringomyeli kan være en vesentlig mer smertefull sykdom enn hva cavalierenes hjertesykdom er.

Litt statistikk

Hundens alder ved avlsdebut og også ved senere kull er viktig for rasens helse, jfr. beskrivelsen av de største helseproblemerne ovenfor. Det ligger en del statistikk i andre deler

av RAS-dokumentet. Som bakgrunnsstoff for avlstiltak i forhold til alder på avlsdyr, tar vi inn noen statistiske data her.

Aldersoversikt - avlsdyr	2015	2016	2017
Antall kull i oversikten	137	125	155
Hannhunder			
Gjennomsnittsalder	3,9	4,4	5,0
Median - alder	3,5	4,0	4,5
Høyeste alder	11,0	9,0	11,0
Laveste alder	1,0	1,0	1,5
Tisper			
Gjennomsnittsalder	4,0	4,0	3,9
Median - alder	4,0	4,0	3,5
Høyeste alder	7,5	7,0	8
Laveste alder	1,0	1,5	1,5

Som det framgår av tabellen, ligger gjennomsnittsalderen ikke dramatisk lavt, men heller ikke veldig høyt. Medianen er i hovedsak lavere enn gjennomsnittsalder, noe som indikerer at det relativt sett er flere kull der avlsdyrene har lavere alder enn gjennomsnittet, og ikke motsatt, dvs. at noen avlsdyr med høy alder drar gjennomsnittet oppover. I 2015 ble debutalderen økt fra 2 til 2,5 år. Vi ser at det slår ut på aldersprofilen for hannhundene, men ikke for tispene.

Fokus på avlsdyrenes alder er viktig i dagens helsesituasjon for cavalier. Med tanke på cavalierens mest sentrale helseutfordringer, kan gjennomsnittsalder for foreldredyr bli enda høyere.

Overordnet mål for rasen

Målet for Cavalier King Charles Spaniel er å avle fram cavalierer, der hundenes fine temperament og gode egenskaper som familie- og selskapshund beholdes, samtidig som helsen forbedres., I første omgang settes fokus på hjertesykdom og SM. Forekomst av andre helseproblemer må holdes på et så lavt nivå som mulig. Det er samtidig et mål at avlsmaterialet ikke snevres inn i et omfang som på sikt vil kunne skade rasen.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

- Redusere forekomsten av bilyd med påfølgende hjertesykdom hos Cavalierer
- Redusere forekomsten av symptomatisk syringomyeli
- Holde forekomsten av andre helseproblemer på et så lavt nivå som mulig
- Holde genpoolen på dagens nivå

Prioritering og strategi for å nå målene

Det skal satses på en kombinasjon av regler og retningslinjer for avl i kombinasjon med forbedret informasjon og kompetanseutvikling av klubbens oppdrettere. For å oppnå effekt av disse tiltakene vil det bli stilt flere krav til oppdretterne enn tidligere.

De to mest alvorlige sykdommene for cavalierer kommer først i voksen alder. Det er dessuten et mål i seg selv at sykdommene oppstår sent i hundenes levealder, både fordi dette sikrer dem et lengre og bedre liv, men også fordi SM ofte opptrer mildere jo senere den slår ut. På denne bakgrunn vil vi prioritere tiltak som bidrar til at avlsdyrenes gjennomsnittsalder økes. Dette gjøres både ved å øke debutalderen fra 2,5 til 3 år samt å sette i gang tiltak knyttet til avl, der avl av godt voksne hunder framstår som den beste løsningen.

Avlstiltak

➤ Om utavl som avlstiltak hos cavalier

I NKKs Hovedstyre ble følgende vedtatt i sak 79/2017: *«Det har i flere år vært arbeidet med situasjonen for rasen Cavalier King Charles Spaniel. Basert på tilgjengelige forskningsdata er rådet fra våre faglige miljøer at det som vil gi størst avlsfremgang vil være å igangsette et krysningsprosjekt for rasen. Hovedstyret vedtok at NKK skal henvende seg til FCI og rasens hjemland vedr. helsestatus på Cavalier, og be om deres syn på om situasjonen for rasen nå er slik at det kun er et krysningsprosjekt som vil gi den helt nødvendige avlsfremgangen. Den skriftlige henvendelsen bør utarbeides i samforståelse med raseklubben og skal sendes ila juni 2017. Parallelt settes det i gang en prosess i samarbeid med raseklubben.»*

Det har også fra helseavdelingen i NKK blitt argumentert sterkt for at Norsk Cavalierklubb skal sette i gang et prosjekt med utavl i rasen. Representanter fra klubben deltok også på et møte hos den Britiske Kennelklubben, der blant annet dette spørsmålet ble drøftet.

Etter en nøye vurdering foreslås det ikke at det settes i gang utavlstiltak for rasen, i hvert fall ikke på nåværende tidspunkt. Det er flere grunner til dette:

- Vi mener at det for bilyd på hjertet med påfølgende hjertesykdom vil være mulig å forbedre tilstanden hos cavalierer med andre tiltak, hovedsakelig systematisering av hjerteundersøkelsene og bruk av eldre avlsdyr samt hunder som har mange langtlivende hunder i sin stamtavle. Dette begrunnes med at det er gjort funn som indikerer at langtlivende foreldredyr med sen forekomst av bilyd gir dette videre til avkommene.
- Når det gjelder SM er sykdommen fortsatt under kartlegging, utredning og forskning, og nedarvingsmønsteret er ikke endelig avklart. Vi mener at konservativ og forsiktig avl, basert på kunnskap hos oppdrettere og kartlegging av avlsdyrenes og forfedrenes helsehistorie, kombinert med et visst omfang av skanning i første omgang må prøves som et tiltak.
- Den norske populasjonen av cavalier er i sin nedstamming og avlsmateriale nesten identisk med genpoolen i England, Sverige og en del andre europeiske land. Det er heller ingen andre observasjoner eller fakta som skulle tilsi at situasjonen er mer alvorlig her enn i andre land. Så langt vi kjenner til er det

ikke satt i gang andre tilsvarende tiltak noe sted. Vi mener at det ikke er noen grunn til at det norske rasemiljøet skal sette i gang et slikt tiltak på egen hånd.

➤ **Generelt om utforming og innhold i Cavalierklubbens avlstiltak**

Cavalier King Charles Spaniel er en stor rase som er utbredt så å si over hele verden, med en rekke raseklubber som arbeider for rasens beste på ulike vis, ofte i samarbeid med kennelklubbene i det respektive land.

I oversikten inngår det tre ulike kategorier avlstiltak:

- 1) Krav som godkjennes av NKK
- 2) Krav som godkjennes av Norsk Cavalierklubb
- 3) Råd vedrørende avl

Avlstiltakene nedenfor er kategorisert med henholdsvis tallene 1, 2 og 3 i parentes.

Avlstiltak i andre land

Avlstiltakene varierer mellom landene. I forhold til hjertesykdom er det i hovedsak ulikheter i prioritering av ultralyd i forhold til auskultasjon, mens det for SM er forskjeller i praksis med hensyn til skanning. Det er også igangsatt en rekke forskningsprosjekter med ulike sider av SM, nedarving og forekomst som fokus.

Når det gjelder de nordiske landene, har Sverige, Finland og Norge tiltak som i utforming og innhold likner en del på hverandre, mens Danmark skiller seg mer ut. I Danmark prioriteres ultralyd for undersøkelser av hjerter, og man har satt i gang et skanningprosjekt. Selv om mange oppdrettere deltar i dette prosjektet, er imidlertid ikke skanning et avlskrav.

Ved hjerteundersøkelsene i Danmark vektlegges både prolapsgrad og bilyd. Alle avlsdyr kan undersøkes fra 18 måneders alder, de må så undersøkes igjen når de er 4 år, og hanner skal også undersøkes ved 6 års alder. Enkelt forklart kan man si det slik at det er tillatt å avle på en hund med bilyd grad 1 og 2 dersom prolapsgraden er under et minimum. Både hanner og tisper kan gå i avl fra og med 18 måneders alder med godkjente hjerteattester.

I Sverige er det ikke anbefalt skanning for undersøkelse av SM, mens Finland har en anbefaling om skanning av avlsdyr. Både i Sverige og i Finland er det i hovedsak auskultasjon som brukes ifm hjerteundersøkelser.

Nedenfor følger foreslåtte tiltak i norsk sammenheng.

➤ **Generelle tiltak**

1. **Debutalder:** Fordi cavalierene har to alvorlige sykdommer som hovedsakelig først opptrer i voksen alder, er det viktig at hundene ikke settes for tidlig i avl. På denne bakgrunnen foreslås det en økning i debutalderen til tre år. Dette er den høyeste debutalderen for cavalierer i Europa. Det er bare Sverige som har denne fra før.
 - ✓ **Tiltak (2): Debutalderen for cavalierer settes til 3 år for både hanner og tisper.**
2. **Antall avkom:** Norsk Cavalierklubb vedtok på årsmøtet 02/06-2012 at ingen hannhund bør ha mer enn 30 avkom før han er 4 år. Totalt antall avkom i hundens levealder bør ikke overskride ca. 100 valper. Norsk Cavalierklubb

har her lagt seg på et betydelig lavere avkomstantall enn 5 % regelen, som brukes for mange raser, tilsier. Etter 2012 er debutalderen økt fra 2 til 2,5 år, og den foreslås nå økt til 3 år. Vi foreslår at retningslinjen om antall avkom beholdes slik den er, men at grensen for 30 avkom justeres i forhold til økt debutalder.

- ✓ **Tiltak (2):** Ingen hannhund bør ha mer enn 30 avkom før han er 5 år. Totalt antall avkom i hundens levealder bør ikke overskride ca. 100 valper.

3. Avl på hunder som har fått diagnostisert andre sykdommer:

- ✓ **Tiltak (2):** Det skal ikke avles på syke hunder. Dersom en hund har fått diagnostisert en sykdom som kan være arvelig, skal hunden ikke brukes i avl. Et unntak fra dette er hunder som får bilyd og hjertesykdom etter fylte 6 år.

4. **Avlsråd:** Norsk Cavalierklubb har aldri hatt et avlsråd. I dagens situasjon mener vi at dette må endres, og det foreslås ulike oppgaver som et slikt råd må ta seg av. I forbindelse med at det etableres avlsråd utgår klubbens tidligere mentorordning. Dersom oppdrettere mener de har spesielle grunner for å gjøre avlskombinasjoner som ikke tilfredsstillt kravene i Norsk Cavalierklubb, kan de søke avlsrådet om unntak i forkant.

➤ Avlstiltak for bilyd på hjertet med påfølgende hjertesykdom

Når det gjelder avlstiltak for hjerte, er det som nevnt en vurdering om det primært skal satses på ultralyd eller auskultasjon. Norsk Kennel Klubb har rådet oss til å gå for auskultasjon som hovedtiltak ut fra en helhetsvurdering av tilgjengelighet (auskultasjon er relativt enkelt å utføre og krever lite utstyr, så det er mye flere veterinærer som er kvalifisert for å gjøre dette kontra en full hjerte-ultralyd), og at auskultasjon er godt nok egnet til å skille bilyd fra ikke-bilyd samt gradere bilyden, til at det er et godt avlsverktøy. Full ultralydundersøkelse av hjertet er et enda mer spesifikt verktøy, men med såpass lav tilgjengelighet i Norge at vi pr i dag ikke mener fordelene oppveier ulempene.

For å systematisere ønsket om at det brukes eldre hunder i avl enn tidligere, har vi utarbeidet en hjertematrise som anbefales brukt av alle oppdrettere. Klubbens egne oppdrettere må bruke denne.

Hensikten med opplegget er å få gjennomsnittsalderen på hunder som brukes i avl opp. Spesielt mener vi at det i dag brukes for mange 3-, 4- og 5 år gamle cavalierer som nå har hjerte u.a, men som har stor risiko for å få hjertesykdom relativt tidlig, basert på kunnskap om foreldrenes (evt. også beste- og oldeforeldrenes hjertestatus gjennom livet samt levealder). Dette håper vi å få til ved aktivt bruk av hjertematrisen og generell oppfordring om å bruke eldre hunder i avl. Når vi nå strammer til på alle punkter er det viktig at genpoolen samtidig ikke blir for smal. Vi senker derfor aldersgrensen for at hunder kan gå fritt i avl dersom de er hjertefriske fra 7 år til 6 år.

Tiltak (1):

- ✓ Hunder som brukes i avl skal ha hjerte uten anmerkning ved undersøkelse som er foretatt på 3 års dagen eller senere. Undersøkelser som er foretatt tidligere godkjennes ikke. Dette gjelder både for undersøkelser med auskultasjon og med ultralyd. (Ifølge helseavdelingen hos NKK er første mulige dato for å realisere et slikt krav tidligst 1.1.2019, alternativt 1.1.2020).
- ✓ Det innføres krav om hjertestatus u.a, registrert i Dogweb, med attest som ikke er eldre enn 1 år ved paringstidspunkt for hunder som er yngre en 6 år på parringstidspunktet. For hunder over 6 år er det krav om attest med hjertestatus u.a. ved 6-års alder.
- ✓ Alternativt kan avlshunder undersøkes med ultralyd av kardiolog ved 3- og 6-årsalder.
 - Bilyd og Prolaps:
 - Bilyd graderes fra 0-6
 - Prolaps graderes fra 0-3
 - Godkjent for avl er:
 - Bilyd 0 – med en prolaps på max 2
 - Bilyd 1 – med en prolaps på max 2
 - Bilyd 2 – med en prolaps på max 1
 - 0,1 betyr bilyd 0 og prolaps 1, som er et fint hjerte.

Tiltak (2):

- ✓ Avlsrådet skal gi råd vedrørende foreslått avlskombinasjon med spesielt fokus på risiko for utvikling av SM og tidlig utvikling av hjertesykdom.
- ✓ Anbefalte og ikke anbefalte parringer framgår av tabellen nedenfor. Det har ikke vært mulig å lage en tabell for alle parringer. Tabellen må forstås som et hjelpemiddel for oppdretterne. Tabellen utelukker alle avlsdyr under 3 år. Tabellen er laget i samsvar med den forskning som viser at hunder med forfedre som får bilyd senere i livet er bedre avlsdyr vedrørende hjerteproblematikken enn de som har forfedre som har fått bilyd tidlig i livet.

ca		Hjerte u.a. 6 år eller eldre	Hjerte u.a. 5- 6 år	Hjerte u.a. 5-6 år	Hjerte u.a. 5- 6 år	Hjerte u.a. 4 år	Hjerte u.a. 4 år	Hjerte u.a. 4 år	Hjerte u.a. 3 år	Hjerte u.a. 3 år	Hjerte u.a. 3 år
	<i>Hjertestatus til avlslidirenes foreldre:</i>		<i>Begge foreldre hjerte u.a. 6 år</i>	<i>En forelder u.a. 6 år, den andre ikke</i>	<i>Foreldrenes hjertestatus ukjent eller u.a. yngre enn 6 år</i>	<i>Begge foreldre hjerte u.a. 6 år</i>	<i>En forelder u.a. 6 år, den andre ikke</i>	<i>Foreldrenes hjertestatus ukjent eller u.a. yngre enn 6 år</i>	<i>Begge foreldre hjerte u.a. 6 år</i>	<i>En forelder u.a. 6 år, den andre ikke</i>	<i>Foreldrenes hjertestatus ukjent eller u.a. yngre enn 6 år</i>
<i>Hjerte u.a. 6 år eller eldre</i>		Meget bra	Meget bra	Meget bra	Bra	Meget bra	Bra	Bra	Bra	Bra	Ok
<i>Hjerte u.a. 5-6 år</i>	<i>Begge foreldre hjerte u.a. 6 år</i>	Meget bra	Meget bra	Meget bra	Bra	Meget bra	Bra	Bra	Bra	Bra	Akseptabel
<i>Hjerte u.a. 5-6 år</i>	<i>En forelder u.a. 6 år, den andre ikke</i>	Meget bra	Meget bra	Bra	Bra	Bra	Ok	Akseptabel	Bra	Ok	Akseptabel
<i>Hjerte u.a. 5-6 år</i>	<i>Foreldrenes hjertestatus ukjent eller u.a. yngre enn 6 år</i>	Bra	Bra	Bra	Ok	Bra	OK	Akseptabel	Bra	Akseptabel	Akseptabel, men ikke ønskelig?
<i>Hjerte u.a. 4 år</i>	<i>Begge foreldre hjerte u.a. 6 år</i>	Meget bra	Meget bra	Bra	Bra	Meget bra	Bra	Ok	Bra	Ok	Akseptabel
<i>?Hjerte u.a. 4 år</i>	<i>En forelder u.a. 6 år, den andre ikke</i>	Bra	Bra	Ok	Ok	Bra	Akseptabel	Akseptabel	Ok	Akseptabel	Akseptabel, men ikke ønskelig
<i>Hjerte u.a. 4 år</i>	<i>Foreldrenes hjertestatus ukjent eller u.a. yngre enn 6 år</i>	Bra	Bra	Akseptabel	Akseptabel	Ok	Akseptabel	Akseptabel	Ok	Akseptabel,	Akseptabel, men ikke ønskelig
<i>Hjerte u.a. 3 år</i>	<i>Begge foreldre hjerte u.a. 6 år</i>	Bra	Bra	Bra	Bra	Bra	Ok	Ok	Ok	Akseptabel	Akseptabel
<i>Hjerte u.a. 3 år</i>	<i>En forelder u.a. 6 år, den andre ikke</i>	Bra	Bra	Ok	Akseptabel	Ok	Akseptabel	Akseptabel	Akseptabel	Akseptabel, men ikke ønskelig	Akseptabel, men ikke ønskelig
<i>Hjerte u.a. 3 år</i>	<i>Foreldrenes hjertestatus ukjent eller u.a. yngre enn 6 år</i>	Ok	Akseptabel	Akseptabel	Akseptabel, men ikke ønskelig?	Akseptabel	Akseptabel, men ikke ønskelig	Akseptabel, men ikke ønskelig	Akseptabel	Akseptabel, men ikke ønskelig	Akseptabel, men ikke ønskelig

- ✓ For avlskombinasjoner som har status som «akseptabel, men ikke ønskelig», skal oppdretterne på klubbens oppdretterliste kontakte avlsrådet i forkant og oppgi en begrunnelse for hvorfor de ønsker å gjøre dette denne kombinasjonen. Oppdrettere som ikke gjør dette, vil få en advarsel ved første overtredelse. Ved gjentatt bruk av en slik avlskombinasjon uten avlsrådets samtykke skal oppdretteren slettes fra klubbens oppdretterliste for et år.
- ✓ Alle oppdrettere på oppdretterlisten forplikter seg til å delta på klubbens oppdretterseminar. For å kunne stå på listen må oppdretterne delta minst hvert annet år. På seminarene holdes foredrag om status for forskning og erfaringer om hjertesykdom hos cavalier, og der helsesituasjonen i Norge blir gjennomgått og diskutert. Oppdrettere som ikke deltar i løpet av en toårs periode, slettes fra listen og kan tas inn igjen dersom de senere deltar på oppdretterseminar.

➤ Avlstiltak for Syringomyeli Skanning

Når det gjelder SM er det ikke fullstendig klarlagt hvordan nedarvingen er. Det betyr at skanning ikke kan gi klare og definitive svar på hvilke hunder som bør brukes i avl, og hvilke det ikke bør avles fra. Derimot vil en bred skanning totalt sett over tid kunne gi et klarere bilde av forekomstene i rasen.

Spørsmålet om obligatorisk skanning eller ikke er ikke nødvendigvis svart/hvitt. Der vi nå står når det gjelder kunnskap om skanning og resultater, er det til og med mulig at obligatorisk skanning kan virke mot sin hensikt.

Det er flere grunner til dette:

- **Forutsigbarhet:** Hvordan nedarving av SM skjer har vi ennå ikke full forståelse av. Selv om det er et håp at skanning av alle avlsdyr vil kunne bidra til å redusere forekomsten av sykdommen, er det ikke et tiltak som på kort sikt kan sikre at avkom ikke vil få sykdommen. To hunder som er skannet fri kan gi syke avkom, mens to syke hunder kan gi hunder som er fri. En håper at med passende avl fra hunder som er skannet fri vil risikoen for affisieret avkom gå ned, men det understrekes at det ikke finnes noen garanti for dette. Det skyldes at CM/SM er en tilstand som er nedarvet på en komplisert måte, som forskerne ennå ikke har full innsikt i.

Ved å gjøre ordningen obligatorisk vil en dermed gi en falsk trygghet til valpekjøpere som tror at en valp fra avkom som er skannet fri, også vil gi avkom uten sykdommen.

- **Tilgjengelighet og kostnader ved skanning:** I Norge koster en skanning ved en av de to klinikkene som skanner cavalierer i forbindelse med avl ca. kr 4.500,- Det gis en viss kvantumsrabatt dersom oppdretter skanner flere hunder samtidig. Det er også mulig å skanne hunder ved andre klinikker, men prisen er da vesentlig høyere (fra kr 10000,- til kr 15.000,-), noe som gjør at denne type skanning

primært brukes til diagnostisering av syke hunder der undersøkelsen dekkes av forsikringen.

Det ansees ikke som aktuelt å oppfordre oppdrettere til å skanne avlsdyrene ved klinikkene som benyttes til diagnostisering for undersøkelse i forbindelse med avl. Skanning er dermed høyst begrenset tilgjengelig for de aller fleste av klubbens oppdrettere slik situasjonen er nå. Likedan er det en dyr undersøkelse, spesielt dersom den skal gjennomføres flere ganger i løpet av hundenes liv.

Konklusjon, skanning

Kostnadene er høye, og tilgjengeligheten sterkt begrenset. Bruk av syringomyeliefrie foreldre vil redusere forekomsten av sykdommen, men likevel ikke gi noen garanti for at alle avkommene holder seg klinisk friske. Svensk forskning viser at 15,5% av danske hunder utvikler kliniske symptomer på sykdommen (Thøfner et.al 2015), og en engelsk studie viste at 2% av Cavalierer får diagnosen verifisert med MR (Summer et al, 2015). Vi mener at dette ikke gir grunnlag for å gjøre en slik test obligatorisk i dagens situasjon, men råder oppdretterne til å teste avlsdyrene sine. Vi mener dessuten at et samarbeid mellom raseklubbene i ulike land og mellom det enkelte lands raseklubb og de oppdrettere som har et ønske om å forbedre helsen, i kombinasjon med noe skanning for videre kartlegging i de ulike land, vil kunne gi den innsikt og erfaring rasen trenger for å finne fram til de beste tiltakene.

I denne sammenheng er det også nødvendig å peke på at det i vår tid selges en rekke uregistrerte hunder, blant annet gjelder det raser der cavalierer ligger i stamtavlen. Det er grunn til å frykte at denne type avl vil kunne vokse betydelig dersom vi går til det skritt å gjøre SM skanning obligatorisk i dagens situasjon.

Det er samtidig viktig at noen cavalierer skannes, slik at vi gradvis bygger opp et mer omfattende datagrunnlag med resultater, fortrinnsvis der de ulike slektene kan følges gjennom flere generasjoner. Et slikt datagrunnlag vil kunne supplere data fra andre land, blant annet resultatene fra de 700 skanningene som er gjennomført i Finland de siste årene.

Cavalierklubben vil derfor ta et initiativ overfor Norsk Kennel Klubb og foreslå at man i samarbeid setter i gang et prosjekt, der et antall hunder fra utvalgte slekter skannes i flere generasjoner, og der hundenes helse med hensyn til SM kartlegges fortløpende. Dette vil kunne bidra med innsikt i nedarving og utvikling av sykdom. Dette kan med fordel organiseres som et PhD-prosjekt (doktorgradsprosjekt) dersom det er mulig. Cavalierklubben vil kunne bidra med noe økonomiske midler samt bistand til å velge ut hunder og kontakte oppdrettere vedrørende deltakelse i prosjektet. Det vil også kunne gis delvis tilskudd til skanningutgiftene for hundene som inngår i prosjektet fra Cavalierklubben.

Andre aktuelle tiltak

I tillegg er det viktig at klubben viderefører ordningen med oppdretterseminar der helseutfordringer tas opp, og der vi inviterer foredragsholdere som kan bidra til å gi ny informasjon. Klubben bør også videreføre de tidligere oppdretterkursene og ta inn en egen del om rasens helseutfordringer i disse kursene. Sist, men ikke minst må vi til

enhver tid sørge for en løpende dialog med veterinærer, forskere og andre lands raseklubber, både for å bidra med informasjon fra Norge, og for å utarbeide og opprettholde en god oversikt over helsesituasjonen og -tiltak rundt i verden.

Tiltak (2):

- ✓ Hunder som viser symptomer på SM skal aldri brukes i avl.

Tiltak (3):

- ✓ Avlsrådet skal gi råd vedrørende foreslått avlskombinasjon med spesielt fokus på risiko for utvikling av SM og tidlig utvikling av hjertesykdom.
- ✓ Det anbefales at avlsdyr MR-scannes.
- ✓ Hunder som har syrinx kan brukes i avl. Unge hunder (yngre enn 4 år) og hunder med en syrinx som er større enn 2 mm, skal fortrinnsvis kombineres med en hund over 4 år som er fri eller har syrinx mindre enn 2 mm.

Tiltak (2):

- ✓
Alle oppdrettere på oppdretterlisten forplikter seg til å delta på klubbens oppdretterseminar. For å kunne stå på listen må oppdretterne delta minst hvert annet år. På seminarene holdes foredrag om status for forskning og erfaringer om SM hos cavalier, og der helsesituasjonen i Norge blir gjennomgått og diskutert. Oppdrettere som ikke deltar i løpet av en toårs periode, slettes fra listen og kan tas inn igjen dersom de senere deltar på oppdretterseminar.
- ✓ Det tas kontakt med NKK med sikte på å gjennomføre et samarbeidsprosjekt om skanning av utvalgte avlsdyr med oppfølging gjennom flere generasjoner vedrørende forekomst av SM

➤ **Avlstilltak Episodic Falling Disease og Curly Coated Eye Syndrom**

Episodic Falling Disease er en arvelig lidelse som skyldes en genmutasjon. Sykdommen ble første gang beskrevet i 1960 årene. Sykdommen og symptomene er beskrevet under ulike navn hos flere raser, bla. Cavalier King Charles Spaniel, Skotsk Terrier, Bichon Frise, Boxer, Dalmatiner og Shetland Sheepdog.

Eksempler på symptomer er: Mister balanse – og /eller koordinasjonsevne. Stiv gange, krumming av rygg, krampe i kjevemuskulaturen, kramper i for- og bakben, problemer med å reise seg. Symptomene er bare eksempler. Det forekommer også andre symptomer og felles for dem er at de sees i mildere eller alvorligere grad. Hunden er ved bevissthet under anfallene og er ikke umiddelbart smertepåvirket. Anfall kan utløses v/ mosjon, opphisselse, stress eller varme. Og de fleste hunder fungerer som normalt etter et anfall.

Curly Coated Eye Syndrome er en arvelig lidelse som skyldes en genmutasjon. Symptomene på sykdommen kan variere fra milde til kraftige. Oppdretteren vil kunne se symptomene på valpene i meget ung alder, ofte fra fødselen av. Disse valpene er født med en krøllet/bølget pels. De er utsatt for å utvikle alvorlige hudproblemer. De får problemer med uttørring av øyne, øyesmerter, skader på hornhinnen. Stadige betennelser på tredeputer kan oppstå. En slik valp vil gjennomgå så store lidelser at den av dyrevernmessige hensyn bør avlives. Den vil ikke kunne leve opp uten at den får intens daglig omsorg, medisiner og gjentatt drypping av øyne hele livet.

Gentester ble tilgjengelige for disse to sykdommene i 2012. Så langt klubben har kjennskap til det, gjennomføres det tester hos de aller fleste av klubbens oppdrettere, og det er sjelden at vi nå hører om forekomst av disse to sykdommene. Det har imidlertid i lengre tid vært mulig for oppdretterne å gjennomføre testen hjemme uten dokumentasjon fra veterinær. Dette gjør det noe vanskelig å kontrollere testingen. I dagens helsesituasjon mener vi at dette er sykdommer som har lav forekomst og representerer liten fare, og vi viderefører dermed vår tidligere praksis om at status for begge sykdommene skal være kjent hos avlsdyrene, at bærere kan brukes, men at disse må kombineres med en partner som er fri.

Tiltak (2):

- ✓ Alle avlsdyr skal ha kjent status for EFS og CCS, enten basert på gentest, eller på resultat av gentester for forfedrene. Bærer bør brukes i avl, men må kombineres med en som er fri.

➤ Avlstiltak Patellaluxasjon

Patellaluksasjon er ikke et stort problem i rasen, men ettersom alle små hunderaser er disponert for dette i større eller mindre grad, er det tilrådelig å undersøke avlsdyr. Dette skal gjøres etter ettårsalder, men behøver ikke å gjentas, fordi arvelig patella oppstår før hunden fyller ett år.

Flere land, blant annet Sverige, har åpnet for å bruke hunder med patella grad 1 i avl i kombinasjon med hunder som er fri. Med dagens genmateriale i Norge ser vi ikke grunn til å gjøre det samme.

Tiltak (2):

- ✓ Avlshunder skal ha patellaattest uten anmerkning (0/0). Undersøkelsen foretas tidligst fra ett års alder. Dette er et krav.

➤ Avlstiltak Øyesykdommer

Øyelysning av Cavalier registreres i NKK's sentrale register Dogweb. Det er katarakt og retinal dysplasi (RD) som tradisjonelt har vært rasens to utfordringer i forhold til øyne. Det har være en viss utvikling i løpet av de siste ti årene. RD har holdt seg stabilt innenfor den tiårsperioden som er kartlagt. Katarakt er noe økende. Det skiller imidlertid mellom medfødt og ikke medfødt katarakt. Videre er ikke all katarakt arvelig. Øyesykdommer ansees imidlertid ikke som en stor helseutfordring i rasen.

Tiltak (2):

- ✓ Avlsdyr skal være øyelyst før førstegangs paring. Hunder med arvelig katarakt skal ikke gå i avl. Hunder med RD kan gå i avl, men skal kombineres med en partner som er fri for RD. Ved tvil om avl på hunder som får påvist andre øyesykdommer skal avlsrådet kontaktes for veiledning.

➤ **Avlstiltak PSOM**

Redusert hørsel er ikke så uvanlig hos eldre hunder generelt, men det er en del cavalierer som får redusert hørsel tidligere i livet. Dette skyldes i de aller fleste tilfeller PSOM eller progressivt eller kongenitalt hørselstap. Selv om det påvises PSOM hos en cavalier som scannes, behøver den ikke blir tunghørt/døv eller få smerter av den grunn. Dette avhenger blant annet av hvordan slimproppen er plassert i mellomøret. Slimproppen kan opereres vekk. Noen ganger må det flere operasjoner til. I blant kan også slimproppen forsvinne av seg selv, uten noen inngrep eller behandling

Tiltak (3):

- ✓ Hunder som har eller har hatt problemer med PSOM bør kombineres med en hund som er fri.

➤ **Avlstiltak pusteproblemer**

Norsk Kennel har de siste to årene hatt et prosjekt med fokus på pusteproblemer hos kortsnutede raser. Norsk Cavalierklubb ble innbudt til å delta, men styret valgte å takke nei. Hovedbegrunnelsen for dette er at pusteproblematikk er et lite problem i rasen sett i forhold til andre helseutfordringer. Likevel ser vi at det fra forsikringsstatistikken fra Agria framgår at er noen større risiko for denne type sykdommer hos cavalier sammenliknet med andre raser. Det er mulig at dette også kan skyldes at hunder som kommer inn med hjertesvikt også har pusteproblemer på grunn av dette. Rasen har også en lav risiko for livskade relatert til pusteproblemer i ifølge Agriastatistikken.

Tiltak (2):

- ✓ Hunder som viser tegn på pustebesvær skal ikke brukes i avl.

Forekomst av reproduksjonsproblemer

Vi har ingen data som tilsier at det forekommer reproduksjonsproblemer i rasen.

Mentalitet og bruksegenskaper

Jaktprøver, bruksprøver og mentaltester

Denne type prøver er det noen cavaliereiere som har utført og holder på med. Cavalieren kan egne seg utmerket til å gå blodspor og jaktinstinkt er velutviklet hos noen individer.

Med rett trening er det fullt mulig å drive med dette med sin cavalier. Likevel anser vi det ikke for oppgaver som cavalieren av i dag er avlet frem for å utføre.

Mentalitet og bruksegenskaper i forhold til rasestandarden

En cavalier er en herlig selskaps – og familiehund. Den er en aktiv og utholdende turkamerat samtidig som den er omgjengelig og lett å ha i huset. En cavalier er "mye hund i lite format"! Den er ca. 33 cm i mankehøyde. Den er akkurat passe stor til å være med over alt, og stor nok til å orke solide turer. Rasen er mangfoldig og kan passe inn i mange ulike miljøer. Den er også skattet over hele verden for sitt gode temperament og behagelige vesen. Cavalieren er ingen utpreget enmannshund. Den har et stort hjerte som utmerket lett rommer kjærlighet til hele familien. Det er en meget lykkelig liten hund som logrer med hele kroppen. Rasen er meget vennlig mot fremmede, så som vakthund er den ikke særlig egnet.

Den blir gjerne barnas kjælegris, elsker å sitte på fang og bli klappet og kost med. Cavalieren skal være livlig, men dette betyr ikke hyperaktiv eller stresset. Den skal være "med på notene". Den er lettlært og det finnes flere Cavalierer som er lydighetschampions. Flere Cavalierer konkurrerer også i agility og det er en svært morsom og livlig hund å drive denne hundesporten med.

Videre er cavalieren en hund som kan slappe av i nær sagt hvilket miljø som helst, dersom den er korrekt oppdratt. De går som regel bra sammen med andre hunder uansett kjønn, og prøver heller å unngå en fremmed hund enn å innlate seg på en slåsskamp. Så sjarmerende og enkel er altså cavalieren, men selvfølgelig har også denne lille hjerteknuseren egenskaper som kan være irriterende. Den elsker å ligge høyt og betrakte sine domener fra en stol eller myk sofa. Noen cavalierer elsker å grave, helst i blomsterbed. Noen liker å svømme, og kan plutselig hoppe i vannet om anledningen byr seg.

Dette er en beskrivelse rasens mentalitet slik vi ønsker den skal være. Rasestandarden sier: sporty, hengiven, absolutt fryktløs. Glad, vennlig, ikke aggressiv og uten tendens til nervøsitet. Betegnelsen sporty kommer fra det engelske sporting. Opprinnelig sto det da også "sporting in character". En sporting dog er en fuglehund. Cavalieren skal ha noe av jaktspanielens karakter. En engstelig cavalier er utypisk, likeså en aggressiv eller nervøs cavalier. En cavalier skal helst stå og gå med glatt viftende hale.

Tallmaterialet fra Agria (jfr figurene tatt inn under hjertesykdommer) bekrefter at oppførsel og adferd i meget liten grad er årsak til død hos Cavalier, og at rasen ligger langt lavere enn «andre raser» på dette området.

Atferd

Atferdsproblemer

Det bes her om en beskrivelse om rasen er overrepresentert med hensyn til enkelte adferdsproblemer som f.eks separasjonsproblemer, aggresjon/utagering overfor andre hunder, aggresjon overfor mennesker (enten i familien eller overfor fremmede), ikke stuerene hunder, engstelse, stress, bjeffing osv.

Vi kjenner ikke til om cavalierene har adferdsproblemer som kommer inn under dette avsnittet.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål – adferd og mentalitet

- ✓ Rasens gode adferd og mentalitet på opprettholdes.

Prioritering og strategi for å nå målene

- ✓ Klubbens ledelse og avlsrådet bør følge med på rasens adferd og mentalitet og sette i gang undersøkelser og tiltak dersom disse endrer seg.

Eksteriør

Status for cavalierens eksteriør

Vi observerer at rasen ikke er så ensartet som den en gang var. Størrelsen er på nytt på vei oppover.

Cavalieren skal ha moderat benstamme og bevegelsene skal være frie og elegante med kraftige fraspark. Cavalieren skal være velbalansert. Dvs. at den skal være fri fra enhver overdrivelse og alle deler skal være i balanse. Hodets og kroppens ulike deler skal gli harmonisk over i hverandre. Rasen er verken lavstilt eller høystilt. Cavalierens kropp er kort rektangulær og rasen er bygget som en "normalhund". Standarden poengterer at rasen verken skal være lavstilt eller høystilt. Oppdretterne må ha et våkent øye for konstruksjon og proporsjoner.

Rasestandarden beskriver dessuten en hund uten overdrevne eksteriørtrekk. Så langt vi kan se så er ingen av rasens sykdommer relatert til eksteriør.

Cavalier King Charles Spaniel er en av rasene som er oppført med risikoområder i dokumentet Breed Specific Instructions (BSI) Regarding Exaggregations in Pedigree dogs. Dokumentet er utarbeidet av de nordiske kennelklubber. Se vedlegg nr.1 for mer informasjon.

Vedlegg nr. 1 – BSI

Breed Specific Instructions (BSI)

Cavalier King Charles Spaniel er en av rasene som er oppført med risikoområder i Breed Specific Instructions (BSI) Regarding Exaggregations in Pedigree dogs.

Dokumentet er utarbeidet av de nordiske kennelklubber. De problemstillinger som blir tatt opp i dokumentet gjelder selvsagt alle raser, men de rasene som blir spesielt omtalt har spesielle utfordringer med negativ utvikling mot overdrivelser i eksteriør/adferd som kan føre til problemer for det individ det gjelder. Dersom disse overdrivelser får utvikle seg vil rasen som helhet få problemer.

Dokumentet er en hjelp for utstillingsdommere som skal levere en rapport for de raser de dømmer som er oppført i BSI. Styret i Norsk Cavalierklubb vil se på denne rapportering når den foreligger og det vil være en svært viktig dokumentasjon i evalueringen av RAS. Vi gjør oppmerksom på at det i skrivende stund er blitt foretatt rapportering på en utstilling i Norge.

BSI – vedrørende Cavalier King Charles Spaniel:

Cavalier King Charles Spaniel

Areas of risk are related to tendency towards brachycephaly, expressed in p.1-3:

1. **Breathing problems** with snoring sound.
2. **Head:** *Overly short muzzle and very short rounded skull.*
3. **Eyes:** *Protruding eyes, shallow eye sockets and loose eyelids. Profuse flow of tears. Skin folds showing sign of irritation.*
4. **Movement:** *A deviant pattern of movement with frantic scratching behaviour and signs of unmotivated pain when on leash that may indicate a serious neurological disorder, syringomyelia.*

Look for soundness of breathing, skin, eyes and movement. The wording of the standard explicitly prevents a brachycephalic tendency: "Head, cranial region: Skull: Almost flat between ears. Stop: Shallow." The eyes shall be "Large, dark, round but not prominent; spaced well apart".

De områder som er oppført som risiko områder vedrørende Cavalier King Charles Spaniel er relatert til en tendens mot brachycephaly, dvs. for korte neser og for korte runde skaller. Pusteproblemer med snorkelyd er spesielt nevnt.

Det fremheves spesielt i standarden at skallen skal være nesten flat mellom ørene. Dette forhindrer den brachycephale tendens. Rasen har en nær slektning, King Charles spaniel og det må gjøres oppmerksom på at ved å avle på hunder med kortere snuter og rundere skaller nærmer man seg typen til en King Charles Spaniel. Det skal være en tydelig forskjell mellom disse to raser. En Cavalier King Charles skal ikke se ut som en dårlig King Charles.

Øyne: En skal være oppmerksom på utstående øyne. Det er ønskelig med store øyne, men ikke utstående. Videre angis også andre problemer med øyne som en må være oppmerksom på.

Bevegelser: Her blir bevegelser med kløe og tegn til smerter uten grunn angitt som et problemområde. Dette kan være symptomer på Syringomyelia.

Styret i Norsk Cavalierklubb vil henstille til oppdretterne å ha standarden som et mål, samt å være spesielt oppmerksom på at vår rase skal være en naturlig rase uten overdrivelser av noe slag.